

Účes pro zvlášť slavnostní příležitost

Miroslav KAZDA

©2010

kapitola 1.

Účes pro zvlášť slavnostní příležitost

Každý živočich má celou řadu přirozených nepřátel. Má je i člověk. Měl jsem je tedy i já. Nemám rád holiče. Nebyly mně ani tři, když jeden z cechu holičského, opřen o futra svého kvelbu, oslovil moji matku:

„Milostivá, tak kdepak k nám zavítáte s vaší dceruškou?“

Je pravděpodobné, že z jeho strany šlo jen o jemně laděný živnostnický pokus o nového zákazníka. Jisté však je, že právě tuto poznámku jsem považoval za uštěpačnost a právě ona způsobila moji podezřívavost k profesi tak bohulibé, jakoužto řemeslo holič – kadeřník bezpochyby je. Dnes dokonce nemohu ani přísahat padla-li či nikoliv. Právě tak si nepamatuji, co jsem tenkrát tomu nůžkomilovi odvětil. Nejpravděpodobněji asi nic. Jen, jakoby náhodou, jsem upustil z rukou litrovou konvičku s mlékem. Konvička dopadla na chodník, mléko na jeho kalhoty, takže můj nový známý vypadal, jako by právě nešťastně vykonal malou potřebu.

„Ty seš ale sígr,“ přehodnotil naše vztahy mydlinka a já pocítil, poprvé v tak útlém věku, nepřítele. Mé nepřátelství jsem však nevztáhl bohužel jen k této osobě, ale k celému řemeslu, cechu, kartelu..., vlastně ke všemu co mělo na sobě bílý plášť.

Moje maminka však ve snaze urovnat tuto tak frapantní situaci počala radit. Vyvinula úžasnou čpavkovou lázeň vzápětí zneutralizovanou octem. Nebo kašičkový způsob pomocí magnesia a lihu, dokonce si vyvzpomněla na směs terpentýnu a citrónové šťávy.

„Nechte si toho!“ ohradil se tenkrát mydlinka, zmizel ve dveřích, aby za okamžik vyplul ven v trenýrkách a s kalhotami v rukou a se slovy: „Nate!!“ je podával mamince k napravení.

Tak tedy. O pár dnů později moje matka zdárně odsuplovala čistírnu a my mohli vstoupit. Holič se ve skutečnosti jmenoval Břežanski Petr. Vím to, protože to měl napsáno na dveřích a později jsem si to mohl přečíst. Svoji živnost provozoval v kuchyni se starou kredencí, třemi, čtyřmi rozvrzanými židlemi a věšákem. V šuplících orvané kredence měl vercajk, mašinku na ruku, pár svíček a pytlík ovocných bonbónů.

Pan mistr vytočil klavírní sesli až do nejvyšší polohy, přehodil přeze mne obrovský bílý ručník a ovázal mi ho okolo krčku. Tu jsem si povšimnul, kterak mé celé tělíčko zmizelo pod plachetkou, takže jsem začal fňukat ještě dřív, než prohrábl můj neandrtálský účes. Holič však nedbal mých nářků a dal se chutě do díla. Prohrábl moji kštici kostěným hřebenem s takovým nasazením, že v okamžení jej připravil o několik zubů. To už jsem ale řval, jakoby mi pod plachetkou tajně prováděl lumbálku páteře, neboť v hřebenu uvízlo i několik mých jemných vlásků. Pan Břežanski spražil moji matku pohledem. Snad potřeboval ještě něco přežehlit, nevím. Už jí ale vůbec neříkal milostpaní, ale jenom panímámo a dodal:

„Co mám s tím klukem dělat?“

Maminka tenkrát zřejmě nepochopila podstatu otázky, neboť pravila, že ostříhat. „Kdyby kluk potřeboval vyfotit, tak bych s ním šla jinam, že?“

Zato mně trochu povyroستlo sebevědomí, neboť už mě alespoň uznal klukem. Holič se dal do díla. S gustem. Možná se vyučil v zákopech první světové někde na Pijavě, či v Rusku za Uralem. Vlasy, které by mi mohl závidět kterýkoliv bítník, padaly a padaly a podlaha se pod mou beztělnatou hlavou pokrývala mou pokrývkou.

„Ták, a ještě kotletky,“ přisadil si hyzdič nevinátek, „vzadu to trochu vybereme, nenílíž pravda, paninko.“

No, vybral mě do půl hlavy. „Krček zaholíme, že ano,“ mlel, jakoby byla sobota. Ale ona sobota nebyla, protože sobotu jsem měl za docela hezký den. To už ale holič vytáhl břitvu a začal jí přejíždět po dlouhém koženém řemenu zavěšeném na rezatém hřebíku na rohu kredence a naskočila mi husí kůže. Snad ještě více byl překvapen holič, když mě počal zbavovat posledních chloupků z krku. Netrénovaná pokožka, nyní navíc zjitřená husinou, se mi počala zbarvovat krví. Ale holič si věděl rady i v této zkrvavené situaci. Zatímco jednou rukou mi holil hlavu, snad až do půl temene, druhou ji ledkoval.

Když už byl se svojí prací spokojen a já nakonec už ani nekrvácel, vyštrachal ze šuplíku sáček s bonbóny a jedno z cukrlat mi vecpal do úst. Snad abych už neřval. Sotva jsem ucítil sladkou slinu, na chvíli jsem opravdu zmlkl. Tu chvíli využil dokonale a malou metličkou mi šikovně zasunul zbylé vlásky za košili. Tímto aktem bylo dílko tedy zdárně dokonáno.

Poprvé doma jsem se uviděl ve velkém zrcadle zasazeném do tmavého ořechu. Ze zrcadla na mne civěl jakýsi chudáček – blbeček prošlý tornádem s odstátýma ušima a lebkou připomínající první vzpřímenec. Pozdravil jsem

ho, abych v příštím okamžiku po něm hodil kramflekem. Ale řekněte, kolikrát i vám zrcadlo zalže.

A lhalo mě od té doby vždycky a každý měsíc. Tak často mě ten chlapec – blbeček chodil navštěvovat. Zvláštní bylo na tom to, že se objevoval vždycky, když jsem toho vylepance potřeboval nejméně. Většinou pak tehdy, když mým životem defilovaly významné události jako bývají vánoce, narozeniny, fotograf nebo houslový koncert. Snad proto mému albu vévodí vždy chlapeček – blbeček a ne já. Snad proto nemám holiče rád.

Pan Břežanski s bonbóny a koncesí nestříhal dlouho. O koncesi ho připravil bolševik, tak k čemu bonbóny. Jednou ho našli v jeho světničce, kterou bylo možno za kredencí jen tušit. Žil sám, tak ani nikomu nechyběl. Mě však pomalu s přibývajícími léty začalo být líto toho, že už nikdy jsem od žádného kadeřníka bonbón nedostal. Ani v těch luxusních a renomovaných salónech. A ani tehdy, když po mě chtěl za stříhání stokrát víc. A to dokonce ani tehdy, když mě pořezal.

kapitola 2.

O tajemné síle a šicím stroji

Šicí stroje nemám rád.

Nejraději ze všeho jsem se vyhoupl na okenní parapet a pozoroval cvrkot. Bydlel jsem na Olomoucké ulici. Byla tak pojmenována asi proto, že vedla do Olomouce. Vsadil bych se, že v Olomouci výpadovka k Brnu byla Brněnská. Možná je tak tomu dodnes. Nevím. Moc invence k tomu potřeba není. Chytré hlavy se zřejmě vyřádily v jiných lokalitách.

Celé mé dětství i mládí se prominentní vilová část v Brně nazývala Jiráskovou čtvrtí. Až tu, pojednou, z ničeho nic, chytří z Radnice usoudili, že by se měli někomu zavděčit a přejmenovali ji na Masarykovu. Jako dítě bych hned věděl proč se to tomu Jiráskovi stalo. Asi něco provedl. Možná že Alois zlobil. Možná, že se zjistilo, že jen kradl inkoust, zatím co Tomáš Garyk ne. Raději se vrátím na okenní parapet.

Každý den jsem tu mohl vidět uhlířku Frantinu, jak tlačí před sebou těžký dvoukolák naložený uhlím. Rozvážela ho z blízkých uhelných skladů dychtivým hospodyním. Z hromady vždy trčela velká lopata uhelka. I bez putýnek byly tři metráky třemi metráky. Když se tohoto úkolu ujali páni s nákladákem a putnami přestala fyzika platit. Říkalo se jim uhlaři.

Putýnky byly vždycky, jakoby náhodou, zdevastované a zmačkané a slisované tak dokonale, že dostat do nich půl metráku uhlí, by byl těžký úkol i pro mého tatínka. A to byl prosím vědecký pracovník.

„Už jedou?“ zvolala jednou moje maminka, poněvadž i ona tehdy čekala. Tedy ty uhlaře. Sedě na parapetu jsem byl ale zaujat koňmi táhnoucími poštovní vůz. Byl modrý a malovaný s červenými loukoťovými koly. Zastavili přímo před našimi dveřmi. To byla událost. Ne, pošťák nesekočil s kozlíku a nerozeběhl se k našim dveřím s dopisem z Ameriky oznamující, že naše rodina dědí až neslušně vysokou částku. Dokonce ani balík z Jižní Moravy se zabíjačkou nepřinesl. Vlastně se nedělo nic. Jen koníci si odfoukli, ulevili si a jelo se dál.

„Ani pošta ne? Nepřišlo nic?“ volala na mne maminka z kuchyně.

„Ano. Ne!“ houkal jsem do kuchyně jako telegram.

„Co ano? Co ne?“ zmateně se maminka blížila do pokoje.

„Pošta tu byla!“ snažil jsem se ji ještě alespoň chvíli přidržet v kuchyni.

„A nechala tu něco?“ znělo už těsně za mnou.

„Jo, támhle. Pěkný h.....!“

No, bylo tam. Dobrých deset kousků.

„Kdes to vzal?“ pustila se do mne maminka. „Takhle nemluví ani uhlaři!“ a s několika lepenci mě hnala z parapetu. Měl jsem po petrachtaci. Ne na dlouho. Zvonek ukončil moji nudu. Do chodby se vtěsnali dva chlapi jako almary na zádech s opravdu unavenými putnami.

„Tak to máme tady, paninko,“ zachrčel plešoun. „Pojďte to vomrknout!“

„Vy jste tak hodní,“ pozitivně je vítala maminka a aby to pojistila nalila každému stopku slivovice, co vědecky pálíval tatínek. V kuchyni. Zatímco uhlaři prolívali hrdla, maminka se počala hrozit: „Ale já objednávala černý!“

„Budte ráda co je. Berte nebo nechte tak, ale to vám povídám. Letos už k vám extra nepojedem. Víte vy vůbec, jaká je bída vo uhlí?“ chrchlal prolitým hlasem mluvčí.

Maminka věděla. I o první pětiletce se jí doneslo. Možná i o hornících, pracovitých chlapících. Ale co řekne tatínek, zapochybovala.

„Budete mít pro mě aspoň těch patnáct metrů?“ zeptala se nejistě, poněvadž na korbě se hromádka uhlí krčila, jakoby měla strach skončit někde ve sklepe.

„Jistě matko,“ zachrchlal mluvčí a vykašlal z plic dehet z posledních několika krabiček.

„Tak mi to hodte do sklepa,“ řekla už smířeně a myslela si, že už je všemu konec. Ale nebylo.

„Cože? Do sklepa? Kde žijete matko!“ řekl ten druhý, nastartoval motor, zvedl korbu a uhlím nám v jediném okamžiku zasypal schody. Pak zařadil a odhrčel ulicí neznámo kam.

„Dyt' je toho málo!“ bědovala maminka.

„Aspoň toho nemusíte tolik tahat!“ volal z korby uchrchlanec, pak si jen odpliv a natáhl z pleskačky další hlt.

„Co budeme dělat?“ lomila maminka rukama. „Ani do baráku se nedostanem.“

A vidíte, přátelé, dostali jsme se po pěti hodinách domů nejen my, ale i ostatní obyvatelé. Snad to bylo právě tím, že do patnácti metrů chybělo dost. Jinak by se nám maminka strhala. Inu, všechno zlé je zase na druhé

straně, když se to vezme kolem a kolem, zase na něco dobré. Maminka padla únavou a já se mohl zase v klidu posadit na parapet.

Ejhle, v mlíkárně se dělá fronta. Copak to asi dostali. Že by tvaroh? Paní Šulcová, co tomu obchodu – národní podnik velela, byla starší dáma menšího vzrůstu s rovnými a věčně mastnými vlasy. Trpěla artrózou a zvědavostí. Nevím, co bylo nepříjemnější. Pro mne jistě to druhé.

„Běž se podívat, co dostali! Víš jak jsem utahaná,“ ozvalo se z kuchyně. Já ale, zaujat právě projíždějícím tatraplánem, předstíral jsem úplnou hluchotu. Jó tatraplán se nevidí každý den.

„Ne, počkej tady máš čtyři dvacet a kup litr a půl mlíka a pět rohlíků. Máš to akorát. A taky se podívej co dostali.“

Tak to byla rána pod pás. Maminka to dobře věděla. Dobře věděla, že před cizími lidmi nevydám ani hlásku. S cizími lidmi jsem prostě nemluvil. Nikdy a za žádných okolností. I kdyby hořelo, valila se povodeň, nebo nějaká cizí armáda. Moje stydlivost byla tak silná, že vlastně dlouhá, předlouhá léta mě nikdo neslyšel promluvit, takže si všichni mysleli, že jsem němý. Ale spoň si to okolí šuškal.

„Nemůžeš mi to napsat?“ snažil jsem se probruslit úskalím.

„Nemůžu! Jsem unavená! Ani tužku neudržím v ruce,“ prohlásila maminka mazaně. Vymyslela to dobře. Pro mne to byla však větší rána, než kdybych musel celou Olomouckou ulicí projít bez šatů. A ta je pěkně dlouhá.

Litr a půl mlíka a pět rohlíků. Zaklínadlo několika slov mě mělo dodat sebevědomí. Sedm slov, nebo dvacet čtyři hláseček, chcete-li, mě mělo vynést na piedestal slávy normálnosti.

Vzal jsem konvičku, síťovku a vydal se vstříc trapasům. Jako naschvál se tou dobou srotily před mlíkárnou snad všechny uliční drbny. Zařadil jsem se tedy na konec a trpělivě čekal na můj výstup. Ve zpocené ruce jsem žmoulal ty čtyři dvacet, až jsem je zahřál na neuvěřitelnou teplotu a po sté si opakoval: Litř mlíka, pět rohlíků. Utěšoval jsem se: Ještě ne, ještě nemuším, ještě je přede mnou hafo lidí. Třeba se něco stane. Třeba se něco...

Litr mlíka a...

Nestalo se nic. Bylo to však ještě mnohem horší, než jsem ve si svých nejstrašnějších snech dokázal představit. Sotva paní přede mnou měla zaplaceno a já se nadechl ke svému životnímu výstupu, nevydal jsem ani hlásku. Mým osudovým handicapem se navíc ukázal vysoký pult, takže mě za ním nebylo nejen slyšet, ale ani vidět. Jako bych přestal existovat v prostoru i v čase. Jako bych utrpěl totální ztrátu existence.

Když frontová bojovnice stojící za mnou zjistila moje selhání, okamžitě mě ignorovala a klidně si začala nakupovat. Kdoví kdo to byl, ale nikdo se mě nezastal, nikdo nezveřejnil to strašné bezpráví, které na mne ta frontová baba konala. Ale s čím kdo zachází, tím také schází. Kdo seje vítr, sklízí bouři a žádný strom neroste do nebe, říkávala moje babička. Tento zvrtný princip se tentokrát naplnil brzy.

Už snad při jejím druhém požadavku, zastavilo před obchodem auto. Vyskočil z něj dobře oblečený pán, zářící jak slunce v červnu, fronta se sama od sebe před ním rozestoupila a on vlétl přímo k pultu. Sálalo z něj tolik sebevědomí, že mu nedokázala odporovat žádná z bojovnic a dokonce ani ta baba za mnou.

„Tady to máte nachystáno, mistře,“ mohla se Šulcová přetrhnout.

„Děkuji, paní vedoucí, moc vám děkuji,“ mohl se přetrhnout ten mistr.

Kdybych jen tušil, čeho jen mistr může být. Třeba je mistr v nějaké velké fabrice, nebo že by byl mistr v boxu, nebo v hokeji? To ne. To asi ne. Boxerské rukavice sebou neměl a ani hokejku ne. Jestli třeba není jen mistr světa amoleta.

„...jé, je, chlapeček..., já tě předběhl hochu, že, ale spěchám na schůzi, víš.“ Prodavačka Šulcová nevěřícně vytáhla svoji mastnou hlavu až nad pult a zírala. Dole se cosi krčilo.

„Paní vedoucí, nepřehlížejte naše děti. Mládež je budoucností národa, víte?“ a mistr se rozhlédl po frontě, jakoby byl na jevišti. Bojovnice kývaly hlavami jako jedna ovce. Asi chtěli mít klid. Jen ta za mnou prohodila kysele. „No já..., já jsem nevěděla, já myslela, že tady s někým je! Že ho vůbec pouští ven samotnýho, takovej cvrček.“

Ten cvrček mě teda opravdu našťaval.

Mistr čehosi se ale na ni ani nepodíval a blahosklonně se ke mě sklonil: „Tak co chlapče, pro co tě maminka poslala?“

Natáhl jsem ruku a podal mu již téměř hořící mince. Šulcová mi jen visela na rtech, aby mohla co nejpromptněji posloužit té budoucnosti. Já ale mlčel jak partyzán.

„Tak co říkala maminka? Aha, máš konvičku. Tedy mlíko. Litr?“ Zavrtěl jsem hlavou. „Litr a půl?“ zkoušela.

Odkýval jsem to a fronta si oddechla. Tak přece, tak přece to půjde. Jednak se také dnes potřebovali dostat domů a pak..., když odkývali tu budoucnost národa, že. Zbývalo rozřešit záhadu zbylé koruny padesát. Prodavačce to v hlavě asi šrotovalo, poněvadž nějak divně chrčela.

„Jogurt, chtěl jsi určitě jogurt a koruna na zálohu. Ještě tu jeden mám,“ a paní Šulcová se vrhla pod pult přesně do těch míst, kde měla nachystaný balík pro mistra.

Já ale nesouhlasil.

„Jen mu ho dejte, já to zaplatím,“ rozhodl se podpořit svůj dojem jogurtem. Konečně, proč ne jogurtem, když jsem ta budoucnost. S jeho nevídaným gestem se mi ale vrátila síla a konečně jsem tiše špitl: „Pět rohlíků!“ Ve skutečnosti však ze mne vyšlo: „Ret pohlíků!“

Výborně! Všichni si oddechli a já dostal pečivo rovnou do sítovky. Jen bába za mnou vrčela jak zuřivý picbultériér: „To je štráchů, to je štráchů...“

„Nashledanou, přátelé,“ loučil se mistr spokojeně.

„Na shledanou, mistře, na shledanou,“ loučila se fronta s frivolním úsměvem a mistr vyplul z obchodu. Jen vzlétnout. Napětí bylo pojednou to tam. Vnesl mezi nervy drásající čekání na jogurt klid. Jakoby pojednou bylo lhostejné zbude-li na čekající, či nikoliv. Jakoby najednou nedostatkový jogurt nebyl to nejdůležitější na světě.

Já vyplul také. Jak ponorka. Jen se potopit. Šoural jsem se pomalu kolem zdí.

Maminka mě vítala hned ve dveřích. „Tak co dovezli? Že to byl ten tvaroh?“

Pokrčil jsem rameny. „Ty seš úplně k ničemu. To ses nemohl přepat? Ty seš fakt úplně k ničemu..., no počkej,“ zalovila v sítovce,“ a za cos pak koupil ten jogurt?“

„Byl tam takovej chlap,“ povídám po pravdě.

„Kolikrát ti mám říkat, že si od cizích lidí nemáš nic brát!“ zlobila se maminka.

„Ale oni mu říkali ministře! A ani ve frontě nemusel čekat!“ bránil jsem svůj jogurt.

„Cože? Jaký ministr? Co by tady hledal ministr? U Šulcové. To zrovna...,“ a já pozoroval, jak to mamince šrotí v hlavě stejně, jako mě před chvílí v mlíkárně.“

Na to jsem tedy talent měl. Jako by se mi to čas od času stalo. Jako bych občas viděl do lidí. Zvláště pak tehdy, když mi nastala nějaká ta mezní situace. Ještě dodnes mám v sobě ten pocit rozzářené tváře mistrový, který dokázal zlomit i tak kompaktní a nepředběhnutelnou frontu, jaká se vytvořila u paní Šulcové to odpoledne.

I počalo mě to zajímat. Co to je za síly, co dokáží pohnout člověkem, dodají mu radost, sílu, nebo statečnost, a jindy zas ho vtlačí do země jak pěstník a on se scvrkne jako ta hromádka uhlí, seberou mu odvahu a sebevědomí, nebo ho dokonce paralyzují, že není schopen ničeho. Problém byl asi v tom, že na první pohled není nic vidět. Ale řekněte: Kolik věcí není vidět a přece existují...

Nerozuměl jsem ale ničemu.

Často jsem o tom přemýšlel na parapetu. Jednou jsem byl tak zaujat, že jsem ani nezpozoroval, že před naším domem zastavil poštovní vůz. Ten modrý malovaný, ten co měl ta nádherná loukoťová kola.

„No konečně,“ radostně volala maminka. „Konečně je to tady!“ a do naší domácnosti přibyl šicí stroj. Šlapací. Světoznámé značky Singer. Byl to dárek tetiny z Pravčic. „Kampak ho jen dáme?“ uvažovala nahlas. „Asi pod okno. Jo, jo, tam bude dost světla.“

Šicí stroj se tak ocitnul před parapetem a já neměl sílu na tom cokoliv změnit. Prostě tam bylo světlo a to je přece pádný důvod. Hotovo čtyřicet – říká se. Mě by ale víc sedlo: Hotovo – šicí stroj. A já hotovo měl. Tedy s petrachtováním určitě. Proto nemám šicí stroje rád.

kapitola 3.

Neříkám nic, ale na má slova dojde

Proč školu nemám rád?

Inu, opět se jednoho krásného dne zjevil chlapeček – blbeček. Ten den musel být pro mne opravdu významný, poněvadž můj účes byl vylepšený o ještě vybranější blatníky nad ušima, takže jsem vypadal jako nějaký of road pro zvlášť bahnité terény. Ač bylo prvního září, což mohu doložit naprosto přesně, a sluníčko svítilo, (což doložit již nelze), mě táhl pod těmi blatníky takový průvan, že jsem to ráno rezolutně prohlásil: „Asi mě bolí v krku a nikam nejdu!“

Maminka se však smála, jakoby slyšela ten nejlepší vtip za posledních šest let. „No, to víš že jo,“ řekla a vyndala úplně nový kus oděvu, který jsem do té doby neznal.

„To je košile!“ poučila mě a nedala pokoj, dokud jsem ji na sebe nenatáhl. Bylo to hnusné. Každou chvíli to někde vylézalo z kalhot, krčilo se to, rozepínalo a silně naškrobený límeček mě nepříjemně škrtil. Asi tak pejskům chutnají vodítka, pomyslel jsem si. Ani s novými botama, se kterými se v zápětí maminka vytasila, to nebylo lepší. Na mé droboučké nožky zhýčkané papučemi a teniskami to byla stejná rána, jako když okujete divoké hříbě.

Takto vybaven jsem možná vypadal slušně a vešel jsem se do norem Gutha Jarkovského, ale už nikam jinam. A to mě čekalo to nejhorší. Čekala mě škola. Byl to nejhorší den mého krátkého života. To bych už raději chodil do mlíkárně a bez papírku. Škola byla nedaleko za rohem hned vedle kina Slovan. Trochu mne potěšilo, že naproti byla cukrárna s novou lakovanou tabulí Jan Tichý – zmrzlina.

Možná, že ani paní Špolcová nebyla špatná učitelka. Možná, že byla i dost dobrá, když nás naučila nejen sedět klidně v lavicích a hlásit se, ale hlavně číst a psát a taky počítat.

Jisté bylo, že jsem ten první školní den nepromluvil ve škole ani slovo. Ani to, jak se jmenuji. Pamatuji se jen, že jsem vždy povstal, to ano, a pak už jsem jen beze slova sedal. Mezi tím jsem měl prostě v hlavě jen jakési

vzduchoprázdno. Vakuum ještě zředěnější, než-li byste našli v žárovce. A přece mne pronásledovaly myšlenkové pochody v tak rychlém sledu, jaké mívají lidé v posledních vteřinách života. Vlastně jsem neměl ani kdy sledovat, co se po mně vlastně vyžaduje. Byly to zkrátka mě již známé minuty ohrožení. Dnes se mi dokonce zdá, že bych mohl odečítat v takových chvílích vibrace vzdálených galaxií, rozumět ptačímu zpěvu za oknem, nebo zachytit chemické pochody ve svém těle. Zachytil jsem však skrze okno jen ve větru houpající se reklamní cukrářskou tabuli.

„Já ti dám zmrzlinu,“ zlobila se maminka, „taková ostuda, taková ostuda...“

„Však ono se to zlepší,“ tiše domlouvala mamince na chodbě paní učitelka.

Nezlepšilo se to však ani druhý den, ani za týden a má němota trvala již druhý měsíc. Maminka plakala, tatínek zuřil.

„Nedá se nic dělat, musíme s tím klukem k psychiatrovi,“ prohlásila maminka a hned se sama zhrozila z toho co řekla, protože se bála lidských řečí. Jakoby lidské řeči byly to nejdůležitější.

„Zřežu ho a bude pokoj,“ rozhodl nakonec tatínek. Maminka mlčela. Asi se jí ta myšlenka zdála schůdnější a rodinné tajemství zůstane zachováno.

Ani paní učitelka nebyla represí nadšena. „Nářez, myslím, nic nevyřeší,“ řekla a poslala mě k psycholožce. I s maminkou. Psycholog sice není tak těžký kalibr jako je psychiatr, ale lidem to bylo jedno. Cvokař jako cvokař.

Jednoho dne mě maminka opravdu vyptala ze školy a my se vypravili na tu tak tajnou misi.

Jak u cvoků to vypadalo už v čekárně. V malém miniaturním prostoru se tísnilo tolik dětí a rodičů, že by se z toho zbláznil i normální člověk. Ale řekněte, kdo je dneska vlastně normální. Mně se z toho všeho jen scvrknul žaludek a lekly se snad i moje větříky.

„Kdo je tu poslední?“ zeptala se maminka slušně.

„Asi vy!“ řekl kdosi. Odpověď byla sice správná a logická, ale člověk se z ní nedobere ničeho. Ještě nikdy a nikde jsem nepostřehl, že by se byl někdo zeptal: Kdo je předposlední anebo Kdo přišel přede mnou. Ani u lékaře, ani u holiče, ba ani nikde jinde. Naštěstí v tu chvíli vyšla z ordinace jakási ječící holčička s doprovodem a v těsném závěsu za nimi cosi obrovského. Mělo to bílý plášť, tělo dobře přes metrák s výškou ke dvěma metrům. Při mé obrazotvornosti se mi vybavila hladová medvědice odkudsi z Labradorského zálivu.

Nerozuměl jsem pak zase tomu, proč se všechny matky kolem ní srotily a už vůbec ne tomu, proč všichni líbeznými hlasy na ni volali: „Sestřičko...!“ Tahle ohromná almara byla tedy sestřička. Jak potom musel vypadat její bratr, nebo dokonce otec? Bratr musel být asi nějaký grizzly a o otci se muselo hovořit snad už v rozměrech zeměpisných odkud až kam sahá, nebo něco takového.

„Ticho tady bude!“ zařvala ta almara a opravdu nastalo takové ticho, že by bylo slyšet i ten pověstný špendlík. Ale špendlík neupad, jen se mi v té kritické situaci podařilo pořádně si ulevit.

„Kdo to byl?“ obořila se medvědice. „No, to už je vrchol!“ Všechny páry očí mě identifikovaly v okamžiku. Maminka byla asi v plné pohotovosti, poněvadž z této frapantní situace elegantně vybruslila.

„Víte, sestřičko, ono tomu našemu klukovi se dneska nějak neudělalo dobře.“

„Tak dobrá, pojdte, co mám s váma dělat, aby se nám tu nakonec nepotento...“

Tak se stalo, že naše maminka pohnula s něčím tak obrovským, jakou byla tahle dáma a my mohli vejít do medvědí sloje, zatím co v čekárně jsme zanechali rozzuřený dav bengálských tygrů. Znova jsem se přesvědčil o síle myšlenky kdo ví odkud vyvěrající a o síle slova. Zaujalo mne, jak se to vůbec mohlo stát? Jak mohla jediná myšlenka, jediná věta pohnout s něčím tak skálopevným, jako je zavedený systém.

Paní doktorka byl sestry pravý opak. Drobovounká, s malinkým drdůlkem a s téměř dětskýma ručkama. Přivítala nás tichým hláskem, jako by mluvila přes nějaké imaginární sklo. Jednu chvíli jsem se přistihl, že přemýšlím o tom, zda-li mluví, nebo zrovna svačí. Pohyb úst však byl patrný. Musel jsem moc špicovat uši, abych zaslechl co se vlastně po mne bude chtít.

„Jakpak ti říkají?“ Tuto první otázku jsem nechal vyhnít. Ani na další jsem nereagoval a nakonec jsem ignoroval všechny její pokusy o komunikaci.

„Moc komunikativní není, že,“ obrátila se bystře na moji maminku.

„Vlastně, paní doktorko, my jsme tady s tím..,“

„Ano, ano, rozumím vám. Tak si pro začátek něco namalujeme,“ řekla odborně a svou drobovounkou ručkou mi podala pastelky a prázdnou čtvrtku. Obrovská plocha prázdné čtvrtky mi dodala tolik sebevědomí, že se mi barevné tužky rozeběhly samy po papíře. Domeček s komínem a se zahrádkou, ulice s chodníky a se silnicí a už už jsem se chystal k mému zlatému hřebu. Auta. Škoda Minor a Tudor, Škoda sedan a Tatraplán – zlatý hřeb.

K tomu hřebu jsem se už ale nedostal, neboť paní doktorce to stačilo. „Vidíte, vidíte to, myslela jsem si to,“ obrátila se na maminku, jakoby právě v povodí Otavy našla zlatý valoun. „Chlapec bude velice citově založený, neboť kresba je situovaná k levé straně, i komín namaloval na levou stranu střechy. To je pro senzitivní děti typické.“

Maminka jen koukala.

„Stejně tak silnice se zvedá nahoru, čímž iracionální jedinci vyjadřují touhu po svobodě, po vzletu, po úniku. A pak a hlavně. Filigránská malůvka je typickým znakem introvertních typů.“ Mluvila a mluvila. Radila se s maminkou co a jak a já zuřil.

Ne, ničemu ta osoba nerozumí. Vlevo jsem začal, protože je v našich zeměpisných šířkách tomu zvykem. Nejsem přece Arab. I komín je na našem domě vlevo. Co ona o tom může vědět. A že jde ta ulice nahoru? Vždyť je to přece naše ulice. A ta byla vždycky do kopce. A že je obrázek drobnounký? Jakkak bych mohl na konci nakreslit Olomouc a kam by ta auta pak jezdila? Ha?

Jen odvaha mi scházela. Nechal jsem ji tedy v omylu. Co bych se s ní také vybavoval, když nepozná ani naši Olomouckou a kopec Slatiňák. Tak ze mne nedostala slovo ani ona.

„No tak, jak se říká,“ připomínala mi maminka při odchodu z ordinace. Ale „nashledanou“ ze mne nevyrazila. Snad také proto, že jsem se shledat s ní pokládal za zbytečné.

Za zbytečnou ji pokládal i náš tatínek, neboť to k ničemu nevedlo a já dále vzdoroval. Ve škole i jinde. Jednou, bylo to takhle v úterý, vzal rákosku a docela nevědecky mě seřezal. „A jestli to nepomůže, tak si to zopakujme třeba každý týden,“ prohlásil.

„Tak co, paní učitelko, už mluví?“ nesměle se zeptala koncem týdne maminka.

„A víte, že ano!“ řekla ji tenkrát ta dobrá paní učitelka. „Zatím jen trošičku, ale mluví.“

„Opravdu? To bude mít manžel radost. A co? Co říkal? Jak to bylo?“ cloumala s maminkou zvědavost ve snaze dovědět se co nejvíce podrobností.

„To bylo tak. V jeho počteníku jsem objevila popsany piják. Tedy jako savý papír.“

„Ano, jistě, samozřejmě,“ dychtila maminka.

„Zatímco bereme sčítání a odečítání do desíti, takové to $2+3$ a $4+5$ jeho piják byl popsán jakýmsi tajemným a komplikovaným výpočtem, že jsem si nedokázala ani představit, co to má být a k čemu to může sloužit. O velké přestávce, právě když něco na tom svém pijáku dopočítával, tiše jsem se přiblížila a povídám: To je ale zajímavé. Copak to je? Nemůžeš si opakovat normální látku? A víte co mi na to řekl? Že prý je mě po tom...“

„Snad ne, paní učitelko, snad to neřek?“

„Ne, ne, počkejte, aby nedošlo k nedorozumění. On řekl doslova: Potom vám to řeknu, musím si to dopočítat. A to je už dost rozvitá věta, že ano? Nemyslíte.“

„A co si to vlastně počítal?“ zajímala se maminka.

„Jó, to já nevím, to se musíte do toho sešitu podívat sama a nějak to z něj dostat. Samotnou by mě to zajímalo.“

Dumala matka a dumal i otec. Kdyby k tomu pustili i našeho kanára, dumal by i on, ale nebyli z toho moudřejší víc, než ten náš kanár. Nakonec tatínek rozhodl, že vezme ten piják do práce na Akademii věd, že se na to podívá vědecká rada. Ale vědecká rada na nic nepřišla a tak měla zase hody rákoska.

Inu, opakování je matka moudrosti.

„Už ho nech, nebo nám zase přestane mluvit,“ chránila mě maminka. Neprozradil jsem ale nic.

Teprve dnes, po letech, se mohu přiznat. Piják byl popsán statistikou průjezdu motorových vozidel v letních měsících roku 1955 Olomouckou ulicí i s průměrnými výpočty počtu vozidel za hodinu v různých ročních obdobích.

Neříkám nic, ale na má slova dojde...

...konec ukázky z knihy Účes pro zvlášť slavnostní příležitost.